

AZ ELŐTERJESZTÉS SORSZÁMA: 17.

MELLÉKLET: 1 db

TÁRGY: Német nemzetiségi nevelés-oktatás Szekszárdon

ELŐTERJESZTÉS

SZEKSZÁRD MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÖZGYŰLÉSÉNEK

2023. MÁRCIUS 31-I RENDES ÜLÉSÉRE

ELŐTERJESZTŐ:

**Farkas Pál Györgyné elnök (Szekszárdi
Német Nemzetiségi Önkormányzat)**

AZ ELŐTERJESZTÉST KÉSZÍTETTE:

**Farkas Pál Györgyné elnök
dr. Horváth Annamária köznevelési referens**

ELŐADÓ:

Farkas Pál Györgyné elnök

KEZELÉSI MEGJEGYZÉS:

VÉLEMÉNYEZÉSRE MEGKAPTA:

EGYÉB SZERVEZET:

MEGTÁRGYALTA:

HATÁROZAT SZÁMA:

Oktatás, Sport és Ifjúsági Bizottság

../2023. (II. ...) határozat

TÖRVÉNYESSEGI VÉLEMÉNYEZÉSRE BEMUTATVA:

.....
dr. Biró Gyula
aljegyző

Terjedelem: 1 + 5 + 1 oldal

Tisztelt Közgyűlés!

Megköszönve a közgyűlés adta lehetőséget, a német nemzetiségi nevelés-oktatást végző szekszárdi intézmények munkájáról, a német nemzetiségi nevelés-oktatás aktuális helyzetéről, az elért eredményekről és a tapasztalt nehézségekről az alábbi tájékoztatást adom:

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete nevében 2022 őszén az alábbi intézmények vezetőitől kértem adatokat az intézményeikben folyó német nemzetiségi nevelésről és oktatásról:

- Szekszárdi Babits Mihály Általános Iskola
- Szekszárdi Baka István Általános Iskola
- Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola
- Szekszárdi Garay János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- Szent József Iskolaközpont
- Szekszárdi 1. Számú Óvoda Kindergarten

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat fenntartásában működő Wunderland Óvoda működéséről képviselő-testületünk évente tájékozik.

Az intézmények vezetői meghívottként vettek részt 2022. november 28-i ülésünkön, ahol személyesen is beszámolhattak eredményeikről, elmondhatták véleményüket a feladatellátással kapcsolatban, és megoszthatták tapasztalataikat is önkormányzatunkkal, illetve vezetőtársaikkal.

I. Az intézmények gyermek-/tanulólétszámának alakulása a 2019/2020., 2020/2021., 2021/2022. és 2022/2023. tanévekben

Az általános iskolai tanulók létszámadatait tekintve a vizsgált években feltűnő a tanulók, ezen belül pedig a nemzetiségi oktatásban részesülők számának csökkenése.

Az előterjesztés mellékletében feltüntetett táblázat mutatja, hogy az érintett iskolák tanulói létszáma 2019 és 2022 között 2038-ról 1923-ra csökkent (5,6 %-os csökkenés), míg a német nemzetiségi oktatásban résztvevőké 1114-ről 936-ra (ez 15,9 %-os csökkenést jelent). A két óvoda esetében a 474 fős létszám 401-re csökkent, ezen belül pedig a 333 nemzetiségi nevelésben részesülő száma 272-re (az összlétszám esetében ez 15,4 %-os csökkenés, míg a nemzetiségi létszámnál 18,3 %).

A német nemzetiségi oktatás iránt az utóbbi években láthatóan kisebb igény mutatkozott, bár ezt a nemzetiségi oktatásba részesülők aránya – a teljes tanulói létszámmal összevetve – nem minden intézmény esetében igazolja.

Az intézményvezetők beszámolója alapján az iskolák mindent megtesznek a sikeres beiskolázásért, a nemzetiségi oktatás iránti igény felkeltéséért. Elmondható, hogy a német

nemzetiségi osztályok indítása valamennyiük számára fontos (szakmai és finanszírozási szempontból egyaránt).

A szülők érdeklődésének csökkenését meglátásuk szerint elsősorban a tanulók leterheltsége magyarázza. A nemzetiségi oktatás már első évfolyamon is heti öt órát igényel, a szülők pedig igyekeznek kímélni gyermekeiket. Jóllehet ezeknek az óráknak többsége játékos (a gyerekek körjátékokat, dalokat tanulnak, manuális tevékenységeket folytatnak), a németes kollégák pedig kiválóak, a szülők mégis nehezen választják a lehetőséget a plusz foglalkozások miatt.

Az angol nyelv is fokozatosan tért nyert, mely szintén a német nemzetiségi oktatás helyzetét nehezíti. (Az angol nyelvet nem első osztálytól tanulják emelt óraszámában, így mire ezzel a nyelvvel ismerkedni kezdenek, a tanulók jobban hozzászoknak az iskolai mindennapokhoz, követelményekhez.)

A nemzetiségi oktatásnak az sem kedvez, hogy a hátrányos helyzetű tanulók száma növekszik, az ő szülei pedig egyáltalán nem kérik és nem is fogják kérni ezt a fajta oktatást gyermekük számára. Az óvodavezetők is megerősítik, hogy sok esetben az óvodába bekerülő gyerekek egy része még magyarul is nehezen fejezi ki magát, ezen a téren is segítségre, felzárkóztatásra szorul.

A tanulók túlterheltsége általánosnak mondható. Sok délelőtti órájuk mellett délután zeneiskola, sporttevékenység, házi feladat várja őket, de a legnagyobb gondot a magas óraszám jelenti. Ma már a délelőtti kötelező óraszámot növeli a heti öt óra testnevelés és a hittan-etika órák száma is, ez az általános leterheltség pedig elrettenti a tanulókat és a szülőket további többletterhek vállalásától még akkor is, ha belátják, hogy az így elérhető nyelvtudás és nyelvvizsga komoly értéket jelenthet később a munkaerőpiacon.

(A létszámadatok az előterjesztés mellékletében láthatóak.)

II. Nemzetiségi nyelvet oktató, illetve nemzetiségi nyelven oktató pedagógusok létszáma, pedagógus-továbbképzés:

A német nemzetiségi szakos ellátottság az iskolákban kifejezetten jónak mondható. Több intézmény is fogad tanárjelölt hallgatókat gyakorlatra, ami arra is lehetőséget ad, hogy a végzett pedagógusok – ha a tanári pályát választják – később náluk helyezkedjenek el.

Az óvodák pedagógushiánnyal is küszködtek az elmúlt években, de helyettesítésekkel, túlórákkal áthidalták a nehézségeket, mára pedig a helyzet mindenütt rendeződött. Általánosságban azonban elmondható, hogy egyre nehezebb megfelelő óvodapedagógust találni és alkalmazni.

A nemzetiségi nyelvet oktató pedagógusok a többi pedagógushoz hasonlóan teljesítik továbbképzési kötelezettségüket. Általában térítésmentes továbbképzéseken vesznek részt, igyekeznek a nemzetiségi neveléssel kapcsolatos témaköröket és módszertani képzéseket is választani. Az egyes intézményekben szervezett belső továbbképzéseken szívesen látják a társintézmények pedagógusait is. A továbbképzések bonyolításában kiemelkedő szerepe van a Dienes Valéria Általános Iskolának mint az Oktatási Hivatal Nemzetiségi Bázisintézményének, valamint a Wunderland Óvodának is.

A továbbképzések színvonala az intézményvezetők egyöntetű véleménye szerint kiemelkedő.

A nemzetiségi nevelésben-oktatásban dolgozó pedagógusok nemzetiségi pótlékban is részesülnek, ami egy pedagógus bérezése esetében pozitív, ösztönző szereppel bír.

A német nemzetiségi oktatásban részt vevő általános iskolai pedagógusok száma Szekszárdon 30 fő (ebből 13 fő a Dienes Valéria Általános Iskolában tanít), az óvodákban dolgozók létszáma pedig további 26 fő (20 fő a Wunderland Óvoda alkalmazottja).

III. Hagyományápolás, népismeret:

Az általános iskolák nemzetiségi tantervének része a népismeret oktatása tanórai keretek között, mely így értelemszerűen minden intézményben meg is történik.

Ezen kívül is számos program segíti a nemzetiségi hagyományok ápolását.

Ezek a programok nemcsak az ismeretek átadását színesítik, hanem egyúttal kellemes időtöltést és szórakozást is nyújtanak a résztvevőknek: néptáncoktatás, neves napokhoz kötődő szokások felelevenítése, versmondóversenyek, közös „szakácskodások”, német nyelvű színdarabok előadása, a Deutsche Bühne és a Goethe mozi műsorainak megtekintése, kézműveskedés, népismereti kirándulások, tájházak meglátogatása stb.

A programok megvalósításának egyetlen akadálya a finanszírozás lehet. Különösen igaz ez a nemzetiségi tájházak látogatását is megcélzó kirándulásokra. A szülőktől nem várható el, hogy ezeket az alkalmakat külön fizessék, ezt a lehetőséget a fenntartónak feladata biztosítani, mert ezek hozzátartoznak a népismeret tantárgy oktatásához. A Szekszárdi Tankerületi Központ például tanulónként évente 50 ezer Ft-ot biztosít erre a célra.

Önkormányzatunk illusztrációs pályázat kiírásával is igyekszik felkelteni az érdeklődést a nemzetiségi hagyományok, szokások, valamint a magyarországi németiség története iránt, a visszajelzések és a megrendezett kiállítások alapján sikerrel.

Reményeink szerint ugyanilyen kedvező fogadtatása lesz a hasonló célkitűzéssel létrehozott nemzetiségi tanösvénynek is.

IV. Eredmények, nyelvvizsgák:

Az iskolák megyei és országos szépkiejtési, versmondó, valamint nyelvi versenyeken is szép eredményeket érnek el minden tanévben, de változatlanul népszerű és eredményes a felkészítés az alap-, sőt középfokú nyelvvizsgákra is.

A Babits és a Baka általános iskolák mint DSD (Deutsches Sprachdiplom) vizsgák szervezői, helyszínei teszik lehetővé a tanulók számára nemzetközi nyelvvizsga elérését. Ily módon évente nagy számú tanuló bizonyíthatja, hogy valóban elsajátította és a mindennapi életben is használni tudja a német nyelvet.

V. Pályázati lehetőségek:

Az intézmények többsége maximálisan él a pályázati lehetőségekkel.

A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. pályázati felhívásaira ugyanúgy nyújtanak be pályázatokat (általában sikeresen), mint a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatához, a Tolna Megyei Német Nemzetiségi Önkormányzathoz vagy éppen önkormányzatunkhoz. Az

eredményes pályázatoknak köszönhetően több százezer forint támogatást nyernek szinte minden évben a nemzetiségi programok (elsősorban kirándulások, külföldi – német nyelvterületre történő – utazások) megvalósítására.

Kérésük is ezzel kapcsolatos: számítanak az önkormányzati támogatásra, és köszönettel veszik a jövőben is.

VI. Az intézmények kapcsolatai:

A járványidőszak valamennyi intézmény esetében komoly fennakadást okozott a már jól működő külföldi kapcsolatok ápolásában, hiszen elmaradtak a közös programok, a csereutazások, találkozók.

Tavaly azonban ismét megkezdődhetett ezeknek a kapcsolatoknak az újraépítése, így például a németországi önkéntesek fogadása is. A digitális kapcsolattartás, a Facebook használata pedig új lehetőségeket jelent az iskolák és az óvodák számára egyaránt.

VII. Összegzés:

A német nemzetiségi nevelés-oktatás megvalósításához Szekszárdon a személyi és tárgyi feltételek maximálisan adottak. Az intézmények fenntartói pozitív hozzáállásukkal – és anyagi lehetőségeiknek megfelelően – segítik intézményeik ezirányú munkáját, a színvonallal és az elért eredményekkel elégedettek lehetünk.

A nemzetiségi nevelés még mindig vonzó lehet a szülők számára annak ellenére is, hogy számos egyéb tényező befolyásolja őket a választásban: a már említett tanulói leterheltség mellett többek között – az óvodák esetében különösen – az intézmény központi elhelyezkedése, a pedagógus személye, a többi szülő véleménye stb.

A visszajelzések, tapasztalatok azt mutatják, hogy a gyerekek későbbi életében, érvényesülésében nagy előnyt jelent a biztos nyelvtudás.

Ami sajnós egyre kevésbé jellemző, az a valódi nemzetiségi kötődés. A fiatalokban (a szülőikben és a gyerekekben) már nincs meg az a nemzetiségi tudat, ami a nagyszülőikben még megvolt.

Ezen is szeretnénk volna változtatni, ezt a nemzetiségi tudatot is szeretnénk volna erősíteni a szekszárdi német nemzetiségi tanösvény létrehozásával, és ezt a célt tartjuk szem előtt további munkánk során is.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést az előterjesztés megtárgyalására és a határozati javaslat elfogadására.

Szekszárd, 2023. február 9.

Farkas Pál Györgyné
Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat
elnöke

Határozati javaslat

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének
.../2023. (.) határozata
a német nemzetiségi nevelés-oktatás helyzetéről Szekszárdon

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése megköszöni a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnökének a német nemzetiségi nevelés-oktatás helyzetéről szóló tájékoztatóját, és elismerését fejezi ki az elért eredményekkel kapcsolatban.

Határidő: A döntéshozatal napja
Felelős: Ács Rezső polgármester

Tanuló- és gyermeklétszám változása 2019 és 2022 között

Sz.	Intézmény	2019/2020.			2020/2021.			2021/2022.			2022/2023.		
		összes tanuló	német nemzetiségi	arány	összes tanuló	német nemzetiségi	arány	összes tanuló	német nemzetiségi	arány	összes tanuló	német nemzetiségi	arány
1.	Babits Ált. Iskola	408	196	48,0	411	181	44,0	430	178	41,4	413	163	39,5
2.	Baka Ált. Iskola	576	237	41,0	578	237	41,0	572	223	39,0	539	189	35,1
3.	Dienes Ált. Iskola	513	395	77,0	485	372	76,7	458	364	79,5	436	342	78,4
4.	Garay Ált. Iskola	382	127	33,2	415	129	31,1	412	113	27,4	394	101	25,6
5.	Szent József Iskolaközpont	159	159	100,0	161	161	100,0	153	153	100,0	141	141	100,0
Összesen (iskola)		2038	1114	54,7	2050	1080	52,7	2025	1031	50,9	1923	936	48,7
6.	1. Számú Óvoda	228	87	38,2	203	76	37,4	188	67	35,6	207	78	37,7
7.	Wunderland Óvoda	246	246	100,0	239	239	100,0	203	203	100,0	194	194	100,0
Összesen (óvoda)		474	333	70,3	442	315	71,3	391	270	69,1	401	272	67,8